

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології та педагогіки**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор інституту

О.О. Ляшко
« » 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання у вищій школі

за спеціальністю
144 Теплоенергетика
освітньо-кваліфікаційний рівень “магістр”

Навчально-науковий гуманітарний інститут

Київ – 2019р.

Робоча програма навчальної дисципліни «*Методика викладання у вищій школі*» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю **144 ТЕПЛОЕНЕРГЕТИКА** ступеня вищої освіти «Магістр», *денної* та *заочної* форми навчання.

Розробник: Виноградова Вікторія Євгенівна, завідувач кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, кандидат педагогічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки
(назва кафедри)

Протокол від 29 серпня 2019 року №1.

Завідувач кафедри психології та педагогіки В. Є. Виноградова

© В.Є. Виноградова, 2019 рік
© ТНУ, 2019 рік

1. Програма навчальної дисципліни

Сучасні умови державотворення в Україні, здійснення реформування економічних та суспільно-культурних галузей життя, зокрема системи освіти, важливою ланкою якої є вищі навчальні заклади, актуалізують проблему підготовки педагогічних кадрів в Україні.

Пріоритетний напрямком реформування освіти згідно "Національної доктрини розвитку освіти" є підготовка кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та впровадження наукових та інформаційних технологій, інноваційний характер освітньої діяльності, різноманітність типів навчальних закладів, варіативність навчальних програм, індивідуалізація навчання та виховання, моніторинг освітнього процесу, зростання якості освітніх послуг.

Професійне підготовка фахівців вищого освітньо-кваліфікаційного рівня – “магістр” здійснюється згідно навчального плану та програми курсу: “Методика викладання у вищій школі”. Навчання даного предмету опирається на попередні знання студентів фахових дисциплін, які вони вивчали в теоретичному, методичному й практичному аспектах.

Курс “Методика викладання у вищій школі” передбачає вирішення таких завдань:

- оволодіння теоретичними і методологічними знаннями педагогіки вищої школи на сучасному етапі її розвитку;
- ознайомлення з системою знань про особливості структурної організації вищої освіти в різних країнах світу, в тому числі і в Україні;
- глибоке оволодіння організаційними формами і методами навчання у вищій школі;
- на основі аналізу структури і функції педагогічної діяльності викладача вищої школи виробити підходи до самопізнання, формувати властивий їй стиль;
- оволодіння понятійним апаратом науки, засвоїти основи методології і методів наукових досліджень;

- практичне опанування провідними видами роботи із студентами, формами організації навчальної діяльності;
- формування відповідального ставлення до ролі викладача ВУЗу, прагнення вдосконалювати педагогічну майстерність, підвищувати професійні вміння та здатність до самовдосконалення на основі систематичної цілеспрямованої роботи з науковою літературою, вивченням передового педагогічного досвіду.

Програма розрахована для підготовки випускників магістратури до роботи:

- асистента, викладача вищого навчального закладу;
- до проведення власної наукової роботи та керівництва науково-дослідною роботою студентів, зокрема написання ними курсових і дипломних робіт;
- до організаційно-управлінської діяльності різних типів навчальних закладів в умовах ступеневої підготовки на різному кваліфікаційному рівні.

В розроблювані нині стандарти ступеневої освіти закладається оптимальний обсяг різноманітних професійних вмінь. На формування умінь викладача вищої школи спрямовані і новітні методи здійснення даної програми. Структура програми цієї дисципліни пов'язує в кожній темі як єдине ціле: зміст та адекватні інноваційні методи його викладу під час лекцій, самостійного опрацювання магістрантами програмового змісту семінарських, практичних, лабораторних занять. Всі надбання теоретичних та практичних знань і умінь з курсів педагогіки і психології вищої школи інноваційних методів роботи магістри застосовують на магістерській або асистентській практиці у навчальному закладі.

Очікувані **результати навчання** з дисципліни «Методика викладання у вищій школі» (згідно освітньо-професійної програми ПРН1, ПРН2, ПРН5, ПРН6).

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні опанувати наступними компетентностями:

Загальні компетентності:

ЗК-1. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми з фаху.

ЗК-3. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК-4. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК-5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК-6. Професійні етичні зобов'язання.

ЗК-7. Здатність бути критичним і самокритичним.

На вивчення навчальної дисципліни заплановано 90 годин 3 кредити ECTS.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри *психології та педагогіки*, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою *kategrishko1998@gmasl.com*.

2.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів ECTS – 3	Галузь знань 14-Електрична інженерія	Основна		
	Спеціальність 144-Теплоенергетика			
Кількість розділів -2 (8 тем)	Спеціалізація: (назва)	Рік підготовки		
		1-й	-й	
Загальна кількість годин – 90		Семестр		
		2-й	-й	
	Ступінь вищої освіти: «Магістр»	Лекції		
		16 год.	год.	
		Семінарські		
		16 год.	год.	
			Практичні	
			год.	год.
			Самостійна робота	
			58 год.	год.
		Вид контролю: залік		

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Всього	у тому числі				всього	у тому числі			
		л	п	сем.	С. р.		л	п	сем.	С. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>Розділ 1.</i>										
Тема 1: Структура і функції педагогічної діяльності викладача вищої школи.	12	2		2	8	11	1			10
Тема 2: Організація навчально-методичної роботи у вищій школі.	11	2		2	7	11	1			10
Тема 3: Форми і методи організації навчального процесу у вищій школі.	12	2		2	8	12	1		1	10
<i>Розділ 2.</i>										
Тема 4: Самостійна робота студентів як форма організації їх навчання	11	2		2	7	11			1	10
Тема 5: Контроль, облік та оцінка знань студентів.	11	2		2	7	11				11
Тема 6: Науково-дослідна робота студентів.	10	2		2	6	11			1	10
Тема 7: Сучасні технології навчання у вищій школі.	11	2		2	7	12			1	11
Тема 8: Культура педагогічного спілкування викладачів вищої школи.	12	2		2	8	11	1			10
Залік										
Усього годин	90	16		16	58	90	4		4	82

4. План лекцій з курсу

“Методика викладання у вищій школі.”

Тема 1. Структура і функції педагогічної діяльності викладача вищої школи. Особливості педагогічної підготовки інженерів.

1. Структура педагогічної діяльності викладача вищої школи. Вимоги до професійної діяльності викладача вищої школи: знання, уміння.

2. Сучасні технології вищої школи та їх значення для взаємодії викладач-студент-викладач.

3. Наукова і викладацька творчість в діяльності педагога вищої школи.

Тема 2. Організація методичної роботи у вищій школі.

1. Характеристика методичних цілей, які покладені в основу діяльності вищої школи.

2. Дидактичні принципи відбору і побудови змісту навчання у вищій школі.

3. Засоби управління процесом формування спеціаліста та способи управління процесом навчання.

4. Підготовка до організації навчального процесу у вищій школі (форми навчання, форми організації навчального процесу, види навчальних занять).

Тема 3. Форми і методи організації навчального процесу у вищій школі. Способи передачі інженерних знань.

1. Класифікація форм навчання. Види і методика проведення лекційних, семінарських, практичних, тренінгових занять.

2. Класифікація методів навчання студентів.

3. Поняття «активні методи навчання» та «активне навчання».

Тема 4. Самостійна робота студентів як форма організації їх навчання.

1. Самостійна навчальна робота студентів, її види і форми, контроль за самостійною роботою студентів, режим роботи студентів.

2. Репродуктивне та творче відтворення змісту теми на заняттях та під час практики.

3. Володіння магістрантами вербальними, графічними, наочними способами презентації знань із різних тем.

4. Самооцінка знань студентами.

5. Форми й методи організації самостійної роботи.

Тема 5. Контроль, облік та оцінка знань студентів.

1. Контроль, облік та оцінка знань студентів як метод навчання.

2. Вимоги до контролю якості навчальної роботи студентів.

3. Форми та засоби контролю знань та умінь студентів.

4. Практика як форма контролю вміння студентів застосовувати набуті знання.

Тема 6. Науково-дослідна робота студентів і організація праці студентів.

1. Сутність наукової організації роботи студентів. Особливості організації навчальної праці студентів.

2. Ефективність наукової організації праці студентів.

3. Етапи наукової організації праці студентів, відтворення і зміст процесів вироблення, прийняття і реалізації рішень, які реально здійснюються.

Тема 7. Сучасні технології навчання у вищій школі.

1. Сучасні наукові здобутки вітчизняних і закордонних вчених із педагогічних технологій навчання у вищій школі.

2. Класифікація технологій навчання.

3. Модульна побудова навчання дисциплін, рейтинговий контроль.

4. Тенденції розвитку сучасних освітніх технологій.

Тема 8. Культура педагогічного спілкування викладачів вищої школи.

1. Педагогічне спілкування як творчий процес. Комунікація у процесі навчання.

2. Особливості авторитарного, конформного і демократичного стилю спілкування.

3. Питання соціальної перцепції (сприймання людини людиною) та їх роль у спілкуванні і навчання.

4. Сучасні дослідження в галузі професійного спілкування. Розвиток комунікативних здібностей майбутнього викладача вузу.

5. Завдання для самостійної роботи студентів

1. Міні-лекції кількох магістрантів за темами, що винесено на самостійне опрацювання.
2. Демонстрація інтерактивних методів викладання з дослідженням їх ефективності.
3. Самооцінка знань та вмінь магістрантів з різних дисциплін.
4. Навчальні презентації з використанням вербальних та графічних способів.
5. Моделювання статті до науково-методичного журналу за обраною з курсу теми.
6. Організаційно - діяльнісна гра з проведення заліку, екзамену, модульної перевірки.
7. Дидактична гра «Рейтинговий контроль студентів».
8. Розвиток особистості студента.
9. Механізми реалізації професійної спроможності викладача вищої школи.
10. Організаційно-методичні вимоги до організації креативного простору навчання студентів.

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання є однією з форм організації навчального процесу у вищих закладах освіти, яка передбачає створення умов для як найповнішої реалізації творчих можливостей студентів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Навчальний та науковий реферат - це письмовий твір, в якому розкривається тема із застосуванням наукових джерел. Таким чином, основою написання реферату є ретельне вивчення літературних джерел з даної тематики. Характерною ознакою реферату є досконале знання автором реферату друкованих праць - монографій, статей, підручників тощо. Але не слід вважати, що автор реферату повинен тільки зводити основні положення друкованих

праць. У більш широкому сучасному розумінні реферату притаманне творче начало - його автор може проявити самостійність в процесі написання.

Теми рефератів

1. Сутність та особливості навчання у вищому закладі освіти.
2. Процес навчання у вищій школі як спільна діяльність викладача та студентів.
3. Види та форми навчання в вищому навчальному закладі.
4. Зв'язок педагогіки вищої школи з науками загальноосвітнього та загальнопедагогічного циклів.
5. Обов'язкові, альтернативні та факультативні дисципліни в вузі.
6. Психолого-педагогічні основи викладання інженерних дисциплін.
7. Професіограма викладача сучасної вищої школи.
8. Типологія особистості викладачів вищої школи.
9. Методологічні засади педагогіки вищої школи.
10. Модульно-рейтингова система контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів.
11. Стан сучасної вищої школи в Україні: поступ у Європейський простір.
12. Сучасні педагогічні технології вищої школи.
13. Інноваційна педагогічна діяльність педагога вищої школи.
14. Дидактичні принципи побудови змісту навчання в сучасній вищій школі.
15. Управління процесом підготовки фахівця у вищій школі.
16. Ступенева та рівнева підготовки спеціалістів.
17. Форми навчання у вищому закладі освіти.
18. Вузівська лекція.
19. Семінарське заняття в вузі.
20. Практичне заняття та шляхи його вдосконалення.
21. Лабораторні заняття з різних дисциплін та їх специфіка.
22. Інновації в технології проведення лекційних та семінарсько-практичних занять.

- 23.Методи та форми навчання студентів.
- 24.Критерії добору методів наукової дискусії на практичному занятті та семінарі-практикумі.
- 25.Інтерактивні методи в педагогіці вищої школи.
- 26.Самостійна навчальна робота студентів.
- 27.Метод навчальної презентації в вищому закладі освіти
- 28.Індивідуальні практичні завдання для студентів.
- 29.Групові практичні завдання для студентів.
- 30.Методика парних практичних завдань.
- 31.Самооцінка знань студентів.
- 32.Специфіка індивідуальних завдань стосовно освітньої траєкторії.
- 33.Навчальна практика студентів вищого закладу освіти.
- 34.Науково-дослідна робота студентів.
- 35.Наукова діяльність майбутніх інженерів.
- 36.Культура педагогічного спілкування викладача вищої школи.
- 37.Технологічні бар'єри в спілкуванні викладачів і студентів і шляхи їх подолання.
- 38.Врахування світоглядних особливостей студентів у навчанні.
- 39.Виховні можливості вищого навчального закладу.

7. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- командні проекти;
- реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- написання есе;
- письмова доповідь.

8. Критерії та система оцінювання результатів навчання

Контроль знань	Кількість балів	Максимальна кількість балів за семестр
<u>Поточний контроль</u> (робота на семінарських заняттях):		
- усна відповідь	5 балів	20
- захист презентації	10 балів	20
- фронтальне опитування	3 бали	15
- Проект програми дослідження	10 балів	10
Самостійна робота студентів (виконання індивідуальних завдань)		
- письмова відповідь на проблемне питання (аналіз ситуацій)	10 балів	10
- реферат	5 балів	5
контрольна робота	20 балів	20
Всього за семестр:	100 балів	100 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29		F	необхідне повторне вивчення курсу

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Об'єкт та предмет дослідження курсу.
2. Педагогіка і психологія вищої школи як комплексна наукова дисципліна.
3. Основні завдання курсу та виховні аспекти освіти дорослих.
4. Вимоги до професійної діяльності викладача вищої школи.
5. Педагогічні основи викладання інженерних дисциплін.
6. Типи і рівні взаємодії наукової і викладацької творчості в діяльності викладача.
7. Цілі і мотиви навчання дорослих.
8. Актуальність та доцільність навчання в певні періоди життя людини.
9. Характеристика проблемних, дослідницьких, імітаційних, ігрових методів навчання.
10. Класифікація методів навчання студентів.
11. Ділові ігри для досягнення цілей навчання майбутніх спеціалістів.
12. Проблемний виклад матеріалу.
13. Види і форми самостійної навчальної роботи.
14. Використання методів самостійної роботи під час проведення лекційних, семінарських, практичних, лабораторних занять.
15. Найбільш раціональні методи роботи з літературою.
16. Навчальні функції контролю знань студентів.
17. Вимоги до контролю якості навчальної роботи студентів.
18. Форми та засоби контролю знань та умінь студентів.
19. Різні види практики як форма контролю студентів застосовувати набуті знання.
20. Психолого-педагогічні проблеми проведення заліків і екзаменів.
21. Контроль, облік та оцінка знань студентів.
22. Особливості організації навчальної праці студентів.
23. Етапи наукової організації праці студентів.
24. Педагогіка співробітництва – викладач і студент.
25. Завдання науково-дослідної праці студентів в навчальній діяльності ВНЗ.

26. Види науково-дослідної роботи студентів.
27. Педагогічні технології у вищій школі.
28. Модульна побудова вивчення дисциплін, рейтинговий контроль.
29. Особливості стилів спілкування викладачів та їх вплив на розвиток активності студентів.
30. Розвиток комунікативних здібностей майбутнього викладача вузу.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. **Виноградова В. Є., Юрченко В.І.** Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти / В.Є. Виноградова, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2018. – 308 с.
2. **Кобаль В.І.** Методика викладання у вищій школі: навчально-методичний посібник/ Уклад В. І. Кобаль. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2016. – 203 с.
3. **Нагаєв В.М.** Методика викладання у вищій школі: навч. Посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
4. **Подоляк Л.Г., Юрченко В.І.** Психологія вищої школи: Підручник / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – 3-є вид., випр. і доп. – К.: Каравела, 2011. – 360 с.

Додаткова література:

1. Бабанский Ю.К. Проблемы повышения эффективности педагогических исследований. – М.: Педагогика, 1982. -192 с.
2. Болубаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: навчальний посібник. – К.: Компас, 2007. - 63с.
3. Бондар В.І. Дидактика: ефективної технології навчання студентів.– К.,1996, - 67с.
4. Власенко В.В. Вчителі - учні: психологія взаємних оцінних ставлень. – К.: УДПУ, 1995.-155с.
5. Выготский Л.С. Педагогическая психология. – М.: Педагогика, 1988.
6. Галузинский В.М., Євтух М.В. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні – К., 1995. -168с.
7. Гессепн С.И. Основы педагогики. Введение в прикладную философию /Отв. ред. и сост. П.В. Алексеев. – М.: Школа-Пресс, 1995. - 448 с.
8. Гецов Г. Работа с книгой: рациональные приемы. – М.: Книга, 1984. - 120с.
9. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. - 376с.

10. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения: Опыт теоретического и экспериментального психологического исследования. – М.: Педагогика, 1986. - 239с.
11. Дьяченко М.И., Кандыбович Л.А. Психология высшей школы: Учебн. пособие. - 3-5 изд., перераб. и доп. – Мн.: Университетское, 1993. - 368с.
12. Загвязинский В.Й. Методология и методика дидактического исследования. – М., 1982. - 160с.
13. Закон України "Про вищу освіту" // Освіта. – 2019. - 01 січня.
14. Зязюн І.А. Сагач Г.М. Краса педагогічної дії: Навч. посібник. – К., 1998.
15. Майборода В.К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917-1985 рр.) / За ред. Лугового В.І. – К.: Либідь, 1992. - 196 с.
16. Майерс Д. Социальная психология: Пер. с англ. – СПб.: Питер, 1996. - 684 с.
17. Макаренко А.С. Твори: В 7 тт. -Т.5.-М., 1958.
18. Мороз О.Г., Яшанов С.М. Мотиваційно-ціннісне ставлення молодого вчителя до педагогічної діяльності як фактор його творчої активності. // 36. наук, праць. – К.: НПУ ім. Драгоманова, 2000. - С.24.
19. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: навчальний посібник/ за заг. ред. О.Г.Мороза. – К.: НПУ, 2003.
20. Мороз О.Г., Сластьонін В.О., Філіпенко Н.І. Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація. Навчальний посібник. – К., 1997. - 1968 с.
21. Навчальний процес у вищій педагогічній школі / За ред. академіка О. Мороза. – К.:НПУ, 2000. - 337с.
22. Ничкало Н.Г. Наукові дослідження з проблем педагогіки і психології вищої школи. - В кн.: Вища освіта в Україні: реалії, тенденції перспективи розвитку. Ч.1. мат. міжн. наук. - пр. конф. – К., 1996. -С. 19-23.
23. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К.: Просвіта, 2000. - 368 с.
24. Основи психології: Підручник /За заг. ред. О.В.Киричука, В.А. Роменця – К.:Либідь, 1995. - 632с.

25. Падалка О.С. Сучасні педагогічні технології. – К.: Книга пам'яті, 2000. - 380 с.
26. Педагогіка /Под ред. Ю.К. Бабанського. – М.: Просвещение, 1988. - 479с.
27. Педагогіка и психология высшей школы /Отв. ред. С.И. Самыгин. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. - 544 с.
28. Педагогічна психологія / За ред. Л.М. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. – К.: Вища школа, 1991.-183с.
29. Платонов Н.И. Педагогіка высшей школы. – СПб., 1995. - 83с.
30. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи. Практикум: Навч. посіб. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2008. – 336 с..